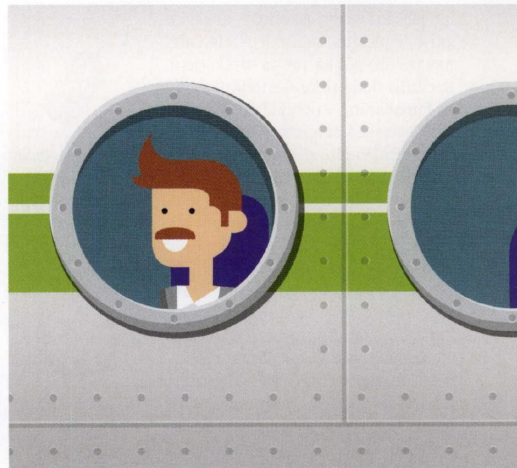

AKTUĀLI

TEKSTS DACE SKREIJA

Speciālistu imports

SAMAZINĀTI TERMIŅI UZTURĒŠANĀS ATĻAUJAS SAŅEMŠANAI UN ĪPAŠI ATBALSTĀMO PROFESIJU SARAKSTS — JAUNIE GROZĪJUMI IMIGRĀCIJAS LIKUMĀ ATVIEGLO KVALIFICĒTU DARBINIEKU PIESAISTI NO ĀRVALSTĪM

Arzemnieku nodarbināšana Latvijā kļūst arvien ierastāka prakse, sevišķi nozarēs, kurās nepieciešami speciālisti ar īpašām prasmēm — darbam izsniegto termiņuzturēšanās atļauju skaits trešo valstu pilsoņiem pēdējo pāris gadu laikā gandrīz dubultojies. Taču princips «laiks ir nauda» līdz šim nav bijusi šīs sfēras devīze, jo uzņēmēji diezgan vienprātīgi atzīst, ka ārvalstnieku darbā pieņemšanas process Latvijā ir laikietilpīgs, turklāt samērā birokrātisks. Situāciju var uzlabot jaunie Imigrācijas likuma grozījumi, kas pieņemti šā gada sākumā un no maija un septembra ievieš vairākus būtiskus atvieglojumus. Kas tieši mainīsies?

TAUPĪS LAIKU

Imigrācijas likums paredz daudzus un dažādus gadījumus, kādos ārzemnieks var saņemt darba atļauju Latvijā — *Sorainen* juriste Natālija Šestakova stāsta, ka savā vai kolēģu praksē nav saskārusies ar gadījumiem, kuri nebūtu paredzēti likumā. Taču katrā no gadījumiem ir jāievēro savi noteikumi, kā arī jārēķinās ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes izveidoto praksi. Process nav sarežģīts, taču laikietilpīgs — jāiesniedz daudzi un dažādi dokumenti, kuriem noteikti atšķirīgi un samērā ilgi izskatīšanas termiņi. Darba atļaujas saņemšana pašlaik var ilgt 2–3 mēnešus, komentē juriste.

Tas nozīmē, ka kopumā rekrutēšanas process no brīža, kad darba devējs sāk meklēšanu, līdz brīdim, kad jaunais cilvēks ķeras pie pienākumiem, var ilgt līdz pat sešiem mēnešiem.

Tāpēc laba ziņa uzņēmējiem ir isāks termiņš darba atļaujas saņemšanai. To gan jaunie Imigrācijas likuma grozījumi nosaka tikai attiecībā uz ārzemniekiem, kuri var pretendēt uz ES zilās kartes saņemšanu, kā arī uz ārzemnieku nodarbināšanu nozarēs,

GROZĪJUMI IMIGRĀCIJAS LIKUMĀ

No 1. maija — saīsināts termiņš speciālistu piesaistei profesijās, kurās trūkst darbaspēka. Brīvai darbvietai jābūt reģistrētai Nodarbinātības valsts aģentūrā ne mazāk kā 10 darbdienu, nevis mēnesi, kā līdz šim. Profesiju sarakstu noteiks MK.

No 1. maija — pieejama īpaša trīs gadu termiņuzturēšanās atļauja jaunuzņēmumu (*start-up*) veidotājiem. Triju mēnešu laikā pēc uzturēšanās atļaujas izsniegšanas ārzemniekam jātiek reģistrētam kā valdes loceklis uzņēmumā, kas nav vecāks par gadu. Noteiktas minimālās prasības investoru naudas piesaistei — pusgada laikā uzņēmuma pamatkapitālā jāiegulda vismaz 30 000 eiro, bet 18 mēnešu laikā vismaz 60 000 eiro.

No 1. septembra — atvieglota procedūra, saņemot ES zilo karti, līdz piecus gadus ilgu termiņuzturēšanās atļauju trešo valstu pilsoņiem. Saīsināts dokumentu izskatīšanas termiņš — 10 dienas līdzšinējo 30 vietā. Augstākās izglītības nepieciešamību var aizstāt ar piecu gadu profesionālo pieredzi attiecīgajā specialitātē vai nozarē.

AVOTS: EKONOMIKAS MINISTRIJA, *SORAINEN*

kurās Ministru kabinets ar īpašiem noteikumiem būs prognozējis būtisku darbaspēka trūkumu. Kā piemērus šādām nozarēm Ekonomikas ministrija min IT un inženierzinātnes.

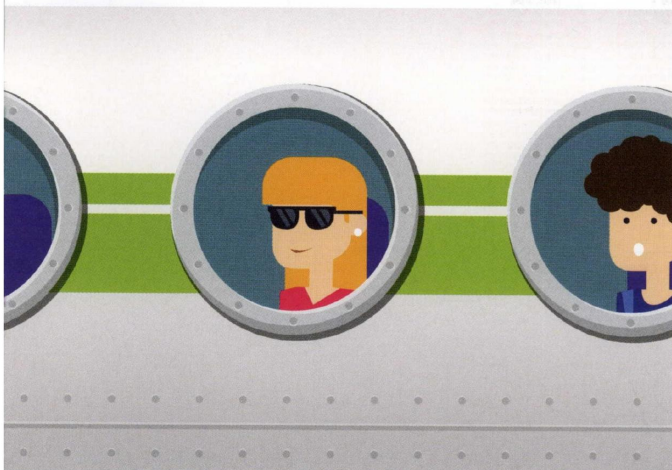
Likuma grozījumu mērķis ir atvieglot iecelšanu augsti kvalificētiem nodarbinātajiem, to skaitā jaunuzņēmumu (*start-up*) dibinātājiem. Konkrēts profesiju saraksts vēl nav zināms, attiecīgi MK noteikumi jāpieņem līdz 1. maijam. Ekonomikas ministrija skaidro, ka profesijas plānots noteikt, analizējot gan esošās darbaspēka vajadzības (jomas, kurās pašlaik jūtams būtisks darbaspēka trūkums, kas nav saistīts ar zemu atalgojumu), gan vidēja un ilgtermiņa vajadzības (strauji augošās nozares ar būtisku pieensumu Latvijas tautsaimniecībai). «Tā kā vēl nav zināms, kuras nozares tiks iekļautas sarakstā, ir grūti komentēt, vai kopumā šie grozījumi atvieglos atļaujas saņemšanas procesu, īpaši ņemot vērā, ka lielākā ārzemnieku daļa saņem parastās darba atļaujas, nevis ES zilās kartes,» norāda Natālija Šestakova.

Tehnoloģiju kompānijai *Accenture* ir liela pieredze ārvalstnieku nodarbināšanā, un tajā jauno darbinieku piesaistes laiks svārstās no mēneša līdz pusgadam. Uzņēmuma personāla vadītāja Zanda Arņava teic, ka pamatā termiņš saistīts ar darbinieka gatavību pieņemt lēmumu pārcelties, tomēr kopējais process ir diezgan ilgs, katra posma

ZĪMĒJUMS VEZTĒJY

12

AKTUĀLI

efektivitāte ļoti svarīga, un tāpēc viņa par būtisku uzskata jauninājumu, ka brīvās darbavietas izsludināšanas termiņš samazināts no 30 līdz 10 dienām.

SEB banka saskaras ar šīm procedūram, galvenokārt pieņemot darbā Latvijā studējošus ārvalstu jauniešus, un redz iespējas tālākai efektivizācijai. «Būtisks aspekts ir sadarbība starp iestādēm, kas nodrošina atļauju izsniegšanu un vakancu apstiprināšanu. Lai veidotos laba, profesionāla komunikācija, ir svarīgi, lai darbinieki ir labi informēti par procesu, nepieciešamiem dokumentiem un spēj sarunāties ar ārzemju darbaspēku svešvalodās,» uzsver bankas personāla pārvaldes vadītāja Kristiāna Boša-Zambare.

PIEREDZE AIZSTĀJ DIPLOMU

Līdz šim Imigrācijas likums noteica — ja ārzemnieks tiks nodarbināts tā sauktajā reglamentētajā profesijā, tad darbinieka augstākās izglītības diplomam ir jābūt atzītam Latvijā. Jaunie grozījumi tagad ļaus šādu diplomu aizstāt ar ilgstošu profesionālo pieredzi attiecīgajā specialitātē vai nozarē, un tas būs jāvērtē atbilstoši MK noteikumiem, kas vēl tiks izstrādāti līdz 1. septembrim. Grozījumu anotācijā minēts, ka ārzemnieka profesionālās pieredzes izvērtēšanu varētu veikt arī atsevišķas nozaru asociācijas.

Šo normu kā ļoti noderīgu vērtē IT biznesa pārstāvji. Jaunuzņēmuma

Notahey līdzīpašnieks Jānis Graubiņš atgādina — daudzi talantīgi programētāji nereti pat nepabeidz augstskolu, bet zināšanas apgūst praktiski. Viņš uzsver, ka Latvijā šobrīd trūkst labu programētāju, līdz ar to algas šiem speciālistiem bieži vien ir augstākas nekā dažās Eiropas valstīs, bet tas mazina uzņēmumu konkurētspēju.

Vienlaikus darba devējiem ir jāņem vērā, ka nebūs viegli saņemt atļauju, ja ārzemniekam nav darba pieredzes, kuru var apstiprināt kāda juridiska persona, un nav arī attiecīgās izglītības. Citiem vārdiem sakot, būs grūtības ar vienkāršo arodu profesionāļiem, piemēram, auklītēm, mājkāpotājām.

POZITĪVĀ TRAJEKTORIJA

Darba tirgū var būt dažādas situācijas speciālistu nodarbināšanai. Viena, kad darbinieku vajag uz samērā pastāvīgu laiku; otra — kad tikai uz dažiem projektiem; trešā — kad speciālisti darbojas attālināti savā valstī un Latvijā pat neplāno ierasties. Gadījumā, kad darbinieku vajag nodarbināt uz pilnu slodzi, ir jāiziet darba atļaujas saņemšanas process no A līdz Z, skaidro Natālija Šestakova.

Gadījumā, kad darbiniekam nav nepieciešams uzturēties Latvijā un ir skaidri zināms, ka viņš nodarbinātības laikā neiebrauks mūsu valsts teritorijā, viņam nav nepieciešams saņemt darba atļauju. «Tas gan nav skaidri un tieši

rakstīts likumā, taču šāds secinājums ir izdarāms, vērtējot darba atļaujas jēdzienu kā tādu, kā arī to, ka komplektā ar darba atļauju tiek izsniegta vīza vai uzturēšanās atļauja,» atzīmē Šestakova.

Attiecībā uz projektu darbiem, kad darbiniekam ir jāuzturas Latvijā īslaicīgi vai periodiski, — no vienas puses, ir piemērojami līdzīgi noteikumi kā pirmajā gadījumā. No otras puses, šādos gadījumos var rasties problēmas jau pēc darba atļaujas saņemšanas, piemēram, ikgadējās reģistrācijas laikā, kad iestādes peksni sāk vērtēt, vai ārzemnieks tiešām tiek nodarbināts, vai nav noslēgts fiktīvs darba līgums, vai ir samaksāti nodokļi.

To, kā jaunie likuma grozījumi reāli ietekmēs tirgu, vēl grūti novērtēt. «Vai būs uzlabojumi, to redzēsim, kad tiks izstrādāti attiecīgie MK noteikumi. Neraugoties uz pirmo šķietami pozitīvo iespaidu, tie var gan padarīt procedūru sarežģītāku, gan var to atvieglot. Cerams, ka nākotnē tiks pārskatīti un atviegloti noteikumi, kas attiecināmi arī uz parastajām darba atļaujām,» piebilst Šestakova. Kopumā uzņēmēji pozitīvi vērtē izmaiņas, kuru mērķis ir samazināt birokrātiskos procesus, vienlaikus atzīstot — ir svarīgi saglabāt noteikumu stingrību, pieteikumus izskatot pēc būtības, un panākt, lai nosacījumi ir labāk saprotami un piemērojami. ●

DERĪGĀS TERMINUZTURĒŠANĀS ATĻAUJAS DARBAM LATVIJĀ

● ES, EEZ valstis
● Pārējās valstis

AVOTS: PMLP

VIEDOKĻI

Zanda Arņava, tehnoloģiju kompānijas Accenture personāla vadītāja:

«Ļoti būtiski, ka prasība par augstāko izglītību ir līdzsvarota ar ilgstošu (piecu gadu) praktisko pieredzi. Tas ļaus pieņemt darbā ekspertus, kuriem ir augstākā izglītība, piemēram, finansēs, bet ilgstoša darba pieredze IT nozarē. Šādu speciālistu vērtība ir neizmērojama. Līdz šim šādiem darbiniekiem nebija iespējams piedāvāt zilo karti.»

Jānis Graubiņš, jaunuzņēmuma Notahey līdzīpašnieks:

«Pirms gada domājām par programētāja pieņemšanu no Madrides, taču bija daudz neskaidribu par nodokļu politiku, un mēs atmetām ar roku. Likuma izmaiņas ir ļoti laba iniciatīva, jo Latvijā šobrīd IT nozarē trūkst kvalificētu speciālistu. Likuma grozījumi padarīs Latvijā esošos uzņēmumus konkurētspējīgākus ārvalstīs.»

